

VERTROUWELIJK

MAANDOVERZICHT

No. 11 1971

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENSTVERTROUWELIJKMaandoverzicht no. 11 - 1971

(Tijdvak van 1-11-1971 t/m 30-11-1971)

I N H O U D

No. 1.072.562

	blz.
De relatie tussen de "witte" BVD en de VVDM	1
Communistische visie op de economische ontwikkeling	6
Reactie CPN-leiding op besluiten van NVV-Verbondsraad	8
Reorganisatie van CPN-bedrijfswerk	10
Meningsverschillen binnen de "Federatie van Vrije Socialisten"(FVS)	13
De internationale aspecten van het vijfde congres van de Albanese Arbeiders Partij	16

De relatie tussen de "witte" BVD en de VVDM

De relatie tussen de "witte" BVD en de Vereniging van Dienstplichtige Militairen (VVDM) is een acuut probleem sinds mei 1970, toen de BVD haar doelstellingen wijzigde en zich als gevolg daarvan onder de naam "Bond voor Dienstplichtigen" geheel ging richten op de dienstplichtige militairen. Zowel de VVDM als de BVD bewegen zich sindsdien op het terrein van de belangenbehartiging. Voor de VVDM is dit een doel op zich, voor de BVD is het echter slechts een middel om een bewustwordingsproces onder de soldaten op gang te brengen, dat zal moeten leiden tot het inzicht "dat zij worden gebruikt voor de verdediging van zaken waar zij zelf geen belang bij hebben", namelijk de instandhouding van het verwerpelijke kapitalistische systeem.

De VVDM heeft zich vanaf die tijd zoveel mogelijk van de BVD afzijdig wensende te houden, hetgeen onder meer bleek uit een bespreking tussen het hoofdbestuur van deze organisatie en de BVD, eind mei 1970, naar aanleiding van uitlatingen van BVD-zijde in de pers als zou de VVDM de BVD steunen. De VVDM vond deze uitlatingen "compromitterend en verzocht (de BVD) om in deze dingen voorzichtiger te zijn", hetgeen de BVD toezegde.

Enkele dagen daarna verklaarde het hoofdbestuur van de VVDM op een hearing te Utrecht: "Een samengaan van VVDM en BVD in één vereniging is, gezien het verschil in doelstellingen irreëel; de mogelijkheid, dat de BVD de VVDM als organisatie gaat gebruiken om een entree te krijgen, is derhalve (!) uitgesloten".

De houding van de BVD ten opzichte van de VVDM was aanmerkelijk positiever. In haar verslag van de genoemde bespreking in mei 1970 heette het: "dat wanneer zowel de VVDM als de BVD zich inzetten voor een stuk belangenbehartiging het, afgezien van welke eventuele tegenstellingen dan ook, voor de hand zou liggen, dat de VVDM uitgenodigd wordt voor besprekingen met de BVD om op de hoogte te blijven van de plannen van de BVD". Deze besprekingen zouden uiteraard informeel zijn en tot niets verplichtend.

In de daaropvolgende maanden is er enkele malen sprake geweest van contacten tussen beide organisaties, meestal op lokaal niveau tussen een BVD-afdeling en de VVDM-afdeling uit een kazerne in de buurt. Dat er regelmatige organisatorische contacten, met name op hoofdbestuur-niveau, zouden bestaan is wel zo nu en dan gesuggereerd, doch niet vastgesteld.

Een goed inzicht in deze zaak wordt bemoeilijkt door de aanwezigheid en de activiteiten van de zogenaamde "BVD-soldaten", actieve BVD-leden die zich in werkelijke dienst bevinden. Zij zijn meestal tevens lid van de VVDM en trachten dan opgenomen te worden in het plaatselijke afdelingsbestuur om van daaruit onder VVDM-dekmantel activiteiten te ondernemen. Deze tactiek wordt door de BVD aangemoedigd, waarbij de door de BVD-soldaten te ontplooiën activiteiten aan het eind van 1970 werden omschreven als: "het geven van een politiek perspectief aan de materiële VVDM-eisen".

Over de verhouding tussen de BVD-soldaat en de VVDM is door de BVD op 15 en 16 mei 1971 uitgebreid gediscussieerd, met als conclusie, dat de BVD binnen de VVDM aan de basis moet werken, hetgeen volgens de BVD wil zeggen dat zij er niet a priori op uit is om belangrijke bestuursposten in de VVDM te veroveren en dat alle activiteiten gericht moeten zijn op de "vergroting van het inzicht van de soldaten in de machtsverhoudingen in het leger en de maatschappij", waarbij de diverse acties tevens een middel kunnen zijn "om tot een betere soldatenorganisatie te komen".

De positie van de BVD werd als volgt omschreven: "De BVD is de organisatie van de linkse activisten in het leger, die o.a. gebruik maken van de VVDM".

Tevens werden er aan de hand van de resultaten van de discussies een aantal richtlijnen opgesteld "voor het werken binnen de kazerne, met name ten aanzien van de VVDM", waarin de volgende punten werden gestipuleerd:

- 1) Iedere BVD-soldaat moet lid zijn van de VVDM en actief zijn binnen een VVDM-afdeling. Zijn er meer BVD-soldaten, dan moeten er enkelen buiten de afdelingsbesturen blijven om overplaatsingen te kunnen opvangen.
- 2) Alle activiteiten moeten gericht zijn op het activeren en mobiliseren van soldaten; er moet dus aan de basis gewerkt worden.
- 3) Wanneer er een grote achterban is, of als dat nuttig zou zijn voor de mobilisatie van meer soldaten, kan gepoogd worden BVD-soldaten in het districtsbestuur (van de VVDM) te doen opnemen. "De mogelijkheid van (binnendringen in) het hoofdbestuur wordt niet uitgesloten, doch dit blijft voor-

lopig ongewenst."

- 4) Soldaten moeten naar aanleiding van kwesties binnen en buiten de kazernes geactiveerd worden met BVD-materiaal (Soldatenkrant). Overigens moeten ook VVDM-acties gepropageerd worden.
- 5) Er moeten kazernekranten worden uitgegeven waarin zowel lokale problemen als "de plaats van het leger in de maatschappij" aan de orde kunnen worden gesteld. Voor snelle berichtgeving kunnen pamfletten worden gebruikt.
- 6) Zo nodig moet gebruik gemaakt worden van overlegorganen (vergaderingen moeten door de leden gezamenlijk worden voorbereid).
- 7) De BVD-soldaat moet op het juiste moment de juiste vragen stellen, bijvoorbeeld tijdens voorlichtingslessen, vormingsdagen, in kazernebleden etc., opdat er een zo groot mogelijk propagandistisch effect (tegen de krijgsmacht gericht) wordt bereikt.

De kwestie Rinus WEHRMANN zorgde voor een kleine stroomversneling. De BVD kwam namelijk door verschillende omstandigheden praktisch niet toe aan het organiseren en begeleiden van solidariteitsacties, hetgeen leidde tot het opstellen van een aantal punten van zelfkritiek. Een van deze punten luidde dat men de radicaliteit van de VVDM had overschat. (Het hoofdbestuur van de VVDM had namelijk ook een vrij passieve houding aangenomen en de acties "van onderop" laten komen.) Belangrijker was echter een ander punt, namelijk de erkenning dat men een van de conclusies van de op 15 en 16 mei gehouden discussies, waarin sprake is van het werken binnen de VVDM aan de basis verkeerd had gehanteerd. Samenwerking "tot elke prijs", zo stelde men, impliceerde niet dat men desnoods ook bereid moest zijn af te zien van het organiseren van soldaten aan de basis. Het betekende eerder omgekeerd dat men de VVDM tot samenwerking moest pressen. Door als VVDM-er aan de basis werkzaam te zijn en acties te organiseren moest men het hoofdbestuur van de VVDM voor voldongen feiten stellen. Het hoofdbestuur zou dan, wanneer het zijn gezicht niet wilde verliezen, gedwongen zijn werkelijk de belangen van de soldaten te verdedigen, en een echte radikale vakbond moeten worden.

Het ontbreken van een dergelijke radicaliteit vormt een doorlopende bron van kritiek van BVD-zijde op de VVDM, vooral omdat de VVDM er volgens de BVD "teveel van uitgaat dat de legerleiding het beste voor heeft met de dienstplichtigen" en de soldaten geen inzicht zou verschaffen in de werkelijke (klasse-)verhoudingen. Toch steunt de BVD de VVDM, want - aldus Soldatenkrant nr. 10 - "De BVD is niet van plan om de soldatenbeweging in tweeën te splitsen. Dat zou de legerleiding maar al te graag zien."

Anderzijds werd op 15 september 1971 door de VVDM een algemene ledenvergadering gehouden, waarop een poging werd gedaan de invloed van de BVD-soldaten te neutraliseren door het indienen van een motie, waarin het bestuur werd gevraagd "passende maatregelen te nemen tegen degenen die zich niet aan de statuten houden". De motie werd verworpen. Het hoofdbestuur vroeg echter wel om "verbreking van de contacten met de BVD".

Ook een andere kwestie, hiermede nauw verband houdend, werd ter vergadering aan de orde gesteld en wel de vraag of de VVDM ten opzichte van de legerleiding al dan niet een "harde lijn" moest volgen. In de Soldatenkrant nr. 12 reageerde de BVD hierop als volgt: "Het waren niet alleen de BVD-soldaten die een strijdbaar standpunt innamen. Andere afdelingen van de VVDM kwamen tot dezelfde standpunten en acties als afdelingen waarin BVD-ers zaten."

In hetzelfde artikel werd over de relatie BVD-VVDM nog gezegd, dat het een misverstand was "dat de BVD alleen maar de VVDM zou willen gebruiken". Als dit waar zou zijn, dan "zou dat dom, maar ook opportunisties zijn. Maar het is niet zo. BVD-ers zijn lid van de VVDM omdat "het een grote beweging is, waarin de meeste soldaten zich georganiseerd hebben. Sommige BVD-ers zijn actief in de afdelingsbesturen. Anderen helpen mee van tijd tot tijd. Het is niet de bedoeling van de "BVD een konkurrent te zijn van de VVDM. Eendracht maakt macht."

Op de bedoelde VVDM-vergadering werd er een "bestandsperiode" afgekondigd, tijdens welke er geen harde acties gevoerd zouden worden. Dit was voor de BVD aanleiding een soldatenvergadering te beleggen om een beslissing te nemen over de gewenste houding van de BVD-soldaten gedurende deze periode.

Als belangrijkste punten kwamen naar voren dat de VVDM zich niet moest laten inkapselen door de legerleiding en niet moest "zwichten voor de pressie van de legerleiding om de radikale elementen er uit

te gooien". Over de houding van de BVD-soldaten tijdens het bestand werd gezegd, dat zij alleen tegen het bestand mochten ingaan als zij duidelijk konden aantonen dat dit gerechtvaardigd was door de provocaties van de legerleiding. De BVD-soldaten die lid zijn van de VVDM mochten zich niet als infiltranten gedragen. In principe moesten ze loyaal blijven aan de besluiten van de VVDM-ledenvergadering.

Het bestand werd enigszins doorkruist door de affaire Wim SCHUL/Hans DONA, die leidde tot de oprichting van het "Soldatenkomitee". De leden hiervan zijn waarschijnlijk allen lid of bestuurslid van de VVDM, terwijl sommigen tevens lid van de BVD of van het ANJV zijn.

De drie genoemde organisaties zelf hebben ook, evenals talrijke andere groeperingen, steun toegezegd aan dit "Soldatenkomitee" en zich achter zijn eisen gesteld.

Tenslotte wordt in het onlangs verschenen "Rode Boekje voor Soldaten" het volgende gezegd over de verhouding tussen de BVD en de VVDM: "Na het BVD-kongres in mei 1970 rees het probleem of de BVD-ers "geheel los van de VVDM een concurrerende organisatie moesten vormen. "De andere mogelijkheid was, dat zij binnen de VVDM actief zouden worden. Daarvoor werd uiteindelijk gekozen. Want binnen verschillende "VVDM afdelingsbesturen werkten al mensen met opvattingen over belangenbehartiging en het leger die overeenstemden met die van de BVD. "Het leek dus niet onwaarschijnlijk, dat de VVDM als geheel zich in "dezelfde richting zou kunnen ontwikkelen.

"Het werken binnen de VVDM wil natuurlijk niet zeggen dat de "BVD een soort aanhangsel is geworden van de VVDM. Vanuit haar eigen "visie levert zij zonodig scherpe kritiek op de VVDM-activiteiten.

"De hoop bestaat echter dat een splitsing van de soldatenbeweging "voorkomen kan worden. Daar is niemand bij gebaat, behalve de leger-"leiding."

* *
*

Communistische visie op de economische ontwikkeling

De economische situatie en de crisisverschijnselen in de wereld en ook in ons land zijn tijdens de op 27 en 28 november gehouden partijbestuurszitting van de CPN diepgaand besproken. Volgens de CPN-analyse verkeert het kapitalisme op het ogenblik in een ernstige crisissituatie, die zich, blijkens de in "De Waarheid" van 2-12-1971 gepubliceerde rede van partijvoorzitter HOEKSTRA, manifesteert in groeiende werkloosheid, koersdaling op de beurs, daling van de grondstoffenprijs, overproductie en de zich reeds geruime tijd voortslepende monetaire crisis. De partijleiding acht de huidige crisis zo ernstig dat zij daarin zelfs een tendens naar een totale ondergang van het kapitalisme meent te bespeuren. Een dergelijke situatie biedt, aldus de partijvoorzitter, voor een communistische partij nieuwe, hoopvolle perspectieven, die hun invloed moeten doen gelden zowel op internationaal als op nationaal gebied.

Het feit dat het kapitalisme over internationale verbindingen beschikt, maakt het naar CPN-opvatting noodzakelijk dat ook de communistische partijen een gemeenschappelijke strategie bepalen en zich hechter aaneensluiten op basis van de internationale solidariteit. Op grond van die opvatting heeft de CPN deelgenomen aan de in januari 1971 gehouden conferentie van Londen, bedoeld om het optreden tegen de multi-nationale ondernemingen te coördineren; die overweging lag ook ten grondslag aan de aanwezigheid van een CPN-afgevaardigde bij de in september j.l. door de CP-Groot-Brittannië belegde openbare vergadering tegen de toetreding van Engeland tot de EEG.

In ditzelfde kader, maar dan in het grote verband van de wereldwijde crisis in het kapitalistische systeem, moeten ook de verwachtingen geplaatst worden die de CPN heeft ten aanzien van de besprekingen met een delegatie van de (Noord-) Koreaanse Werkers Partij, die op 30 november voor een vijfdaags bezoek in Amsterdam arriveerde. Deze verwachtingen zijn gebaseerd op het feit dat de Koreaanse partij zich naar het oordeel van de CPN-leiding, eveneens autonoom opstelt en dat Korea als buurland van China en de Sowjet-Unie zijn politieke zelfstandigheid nadrukkelijk weet te handhaven.

Uit de analyse van de situatie, waarin het kapitalisme zich momenteel bevindt, heeft partijvoorzitter HOEKSTRA ook consequenties getrokken voor de politiek, die de CPN in Nederland zal volgen. De partijactiviteiten zullen erop gericht moeten zijn de crisis, onder meer door het stellen van looneisen, nog te verscherpen. De partij zal volgens de heer HOEKSTRA echter slechts dan doelgericht aan verscherping van de crisis kunnen werken, indien de "bestaande stagnatie" wordt doorbroken. Hij acht het daartoe noodzakelijk de partijleiding met bekwame krachten te versterken en "vervangingen aan te brengen".

In dit verband is het opmerkelijk dat tot nu toe uit de stellingname van de communisten in met name de Tweede Kamer en ook uit publicaties in "De Waarheid" een andere inschatting van de economische situatie bleek. Volgens hetgeen daar te berde gebracht werd kan er van een economische crisis geen sprake zijn zolang er door de grote concerns nog zulke enorme winsten worden gemaakt en is de economische teruggang dan ook slechts een voorwendsel, dat door de regering is aangegrepen om bezuinigingen te kunnen doorvoeren.

De tegenstrijdigheid tussen enerzijds de "partij"-opvatting en anderzijds de stellingname in de vertegenwoordigende lichamen, heeft de partijleiding tot de overtuiging gebracht dat het optreden van de vertegenwoordigende fracties dieper geworteld zou moeten zijn in de dagelijkse partij-activiteiten. Om dat te bereiken heeft het partijbestuur besloten om het onder leiding van het Eerste Kamerlid C. IJMKERS werkende landelijke instructie-apparaat voor het gemeenteraadswerk op te heffen. De kritiek van de partijleiding richt zich met name tegen het feit, dat door het afzonderlijk instrueren van de CPN-leden met een vertegenwoordigende functie als het ware een partij binnen de partij geschapen werd.

Dat een en ander consequenties zal hebben voor de positie van verschillende vooraanstaande CPN'ers in het partijbestuur, of mogelijk zelfs in het dagelijks bestuur van de CPN, werd uit de rede van de partijvoorzitter wel duidelijk, maar wie met name het veld zullen moeten ruimen zal waarschijnlijk pas blijken tijdens het 24ste partijcongres, dat het partijbestuur besloot te houden van 26 tot en met 28 mei 1972.

Reactie CPN-leiding op besluiten van NVV-Verbandsraad

Tijdens de op 11 november j.l. gehouden NVV-Verbandsraadsvergadering werden de (in het voorgaande MO genoemde) resoluties goedgekeurd, waardoor o.m. communisten ook tot NVV-bonden kunnen worden toegelaten.

In het verslag van "De Waarheid" over deze vergadering werd gesteld dat door de aanvaarding van het voorstel tot schrapping van het "communisten-artikel" uit de statuten, nu erkend werd, dat de destijds ingenomen standpunten niet meer te handhaven waren, hetgeen naar de mening van "De Waarheid" tevens inhield de erkenning dat thans de werknemers "onderling zo onverdeeld mogelijk" hun problemen te lijf kunnen gaan. "De Waarheid" vermeldde echter niet dat het NVV-congres tevens had besloten militante communisten van het lidmaatschap van de NVV-bonden uit te sluiten.

Wat de feitelijke bedoeling is van de CPN ten aanzien van het NVV, blijkt uit een nog steeds bij de partijscholing in gebruik zijnd stencil, waarin is gesteld:

"De partijgenoten worden opgeroepen in het NVV te gaan, niet omdat de omvang van het ledenbestand ons ter harte gaat, maar om binnen de vakbond de eenheid van de arbeidersklasse tot stand te brengen en om te streven naar een strijdbare opstelling van het NVV."

Op de eind november gehouden partijbestuurszitting werd door voorzitter HOEKSTRA geëist dat alle leden zich volledig zullen inzetten voor een massale ledenwerving voor het NVV, omdat dan de kansen in de komende loonstrijd veel beter zullen zijn voor de werknemers. HOEKSTRA voegde hieraan toe van mening te zijn dat door het "communisten-artikel", ook vele andere strijdbare arbeiders tot dusver weerhouden werden tot het NVV toe te treden.

Nu dit beletsel is weggenomen, heeft de loonstrijd meer perspectief gekregen en eens te meer blijkt de noodzaak "zonder reserve en doelbewust" de vakbeweging te versterken. CPN-leden, die zich aan deze taak zouden willen onttrekken, hierbij vasthoudende aan "EVC-opvattingen uit vervlogen jaren", wordt een sectarische opvatting verweten, die niet scherp genoeg bestreden kan worden.

HOEKSTRA maakte overigens ook wel duidelijk dat de CPN, hoe positief zij zich ook tegenover het NVV zal opstellen, de aanvaarding door de NVV-leiding van enige loonmatiging, krachtig zal afwijzen.

Juist met het oog op de zich steeds duidelijker manifesterende economische crisis van het kapitalisme, is de partij vastbesloten geen afstand van de loonstrijd te doen. HOEKSTRA stelde dat de werkers in ons land zich niet zullen laten chanteren met het werkloosheidsspook en ook geen genoegen zullen nemen met werkverschaffingsarbeid, doch vast moeten blijven houden aan de eis van volwaardige werkgelegenheid.

* *

Reorganisatie van CPN-bedrijfswerk

In de partijbestuursvergadering, welke op 8 mei j.l. werd gehouden, gaf de CPN-leiding haar misnoegen te kennen over de geringe resultaten welke in de loonacties waren bereikt. Het bedrijfswerk (i.c. de agitatie in de bedrijven) diende meer effect te gaan opleveren. In alle partijgeledingen moest meer aandacht gegeven worden aan een doelmatige aanpak bij de samenstelling en verspreiding van de bedrijfskrantjes en manifesten. Ook de vorming van bedrijfsgroepen (d.w.z. CPN-leden/informanten werkzaam in een bedrijf) en actiecomité's moest krachtiger worden aangepakt.

In de praktijk echter bleek het met de uitvoering van de partijbesluiten niet zo eenvoudig te liggen. Weinig CPN-leden bleken genegen te zijn hun werkkring - en dus hun bestaanszekerheid - in de waagschaal te zetten door in eigen bedrijf actie te voeren.

In de partijbestuurszitting begin september j.l. werd door partijvoorzitter HOEKSTRA nog eens met nadruk gesteld dat het bestuur van een afdeling collectief verantwoordelijk is voor alles wat zich in de afdeling afspeelt en dat men er niet mee kon volstaan taken te delegeren. Hoewel het leek, dat deze woorden voornamelijk golden voor het gemeenteraadswerk, werd het de bedrijfsverantwoordelijken in de districts- en afdelingsbesturen in de loop van de maanden september en oktober wel duidelijk, dat ook het bedrijfswerk op de helling zou gaan.

Sinds half oktober werd in enkele afdelingen en districten reeds een begin gemaakt met de reorganisatie. Hierbij werd vooruitgelopen op de directieven, die te verwachten waren na de partijbestuurszitting van 27 en 28 november j.l.

Uit de nieuwe opzet blijkt, dat de CPN-leiding bewust streeft naar een opvoering van de agitatie in de bedrijven, maar tevens het daaraan verbonden risico voor haar activisten in het bedrijf tracht te beperken. Zij hoopt door de gewijzigde conceptie te bereiken, dat de partijgenoten en sympathisanten, die zich tot nu toe onttrokken aan de CPN-activiteiten in de bedrijven, thans wel hieraan zullen (durven) deelnemen. Zeer veel belang hecht het CPN-partijbestuur aan de vorming van partijbedrijfsgroepen. Het is van mening dat tijdens de loonacties in Groningen en de Rotterdamse haven en in de bouwvakstaking is aangetoond, dat deze bedrijfsgroepen van doorslaggevend

belang waren, zelfs als zij slechts weinige partijgenoten omvatten. In de laatstgehouden partijbestuurszitting constateerde de CPN-leiding, dat het ontbreken van functionerende bedrijfsgroepen in vrijwel alle afdelingen heeft geleid tot ernstige passiviteit. Daar waar wel acties geweest waren werden de "strijdervaringen" niet of onvoldoende overgedragen aan de andere partijgeledingen. Dit werd vooral veroorzaakt, aldus het CPN-partijbestuur, door het ontbreken van sterke banden tussen plaatselijke of buurtafdelingen enerzijds en de bedrijfsgroepen anderzijds, alsmede door onvoldoende propaganda rond en in de bedrijven.

Het CPN-partijbestuur stelde vast, dat de loonstrijd niet het exclusieve terrein van de vakbeweging is. Daarom dient "in alle partijgeledingen" afgerekend te worden met "de verkeerde ingesteldheid", dat de mening van de vakbond maatgevend zou zijn. In de praktijk zou dit leiden tot "minachting voor de noodzaak van een geduldige en systematische opbouw van het bedrijfswerk". Een werkelijke aanpak van het bedrijfswerk moet nu dan ook voorop staan, aldus de CPN-leiding.

In hoofdlijnen komt de reorganisatie van het CPN-bedrijfswerk neer op het volgende:

- 1) De actie wordt gericht op de bedrijven, welke binnen het gebied van de CPN-afdeling zijn gevestigd. Naast de reeds bestaande en eventueel nog te vormen bedrijfsgroepen wordt in de afdeling een werkgroep per bedrijf ingesteld. Deze werkgroep moet bestaan uit een (verantwoordelijk) afdelingsbestuurder en enkele leden van de CPN-afdeling. De werkgroep moet een intensief contact onderhouden met CPN-leden en -sympathisanten in het bedrijf.
- 2) De werkgroep neemt van de bedrijfsgroep o.m. de volgende taken over:
 - a. huisbezoek aan potentiële leden van bedrijfsgroep en partij, die binnen de afdeling wonen;
 - b. doormelden van namen en adressen van niet in de afdeling woonachtige werknemers van het bedrijf aan de betreffende afdelingen.
- 3) Teneinde de samenwerking tussen de bedrijfsgroep en de werkgroep soepel te laten verlopen moeten gezamenlijk

vergaderingen worden belegd in (en onder verantwoordelijkheid van) de afdeling waar het bedrijf is gevestigd.

Bij die bedrijven, waar leden van de bedrijfsgroep enig ont-slagrisico kunnen lopen bij het verrichten van partij-activiteiten, vindt ook de verspreiding van bedrijfskrantjes e.d. plaats door de werkgroep (uiteraard vóór de poorten van het bedrijf). Hierdoor zullen de leden van de bedrijfsgroep minder gemakkelijk kunnen worden onderkend en kan de mondelinge agitatie binnen het bedrijf wellicht meer effect opleveren.

4) Op districtsniveau wordt een werkleidingscommissie (ook wel: bedrijfswerkcollectief) benoemd, welke moet bestaan uit een aantal districtsbestuursleden en één of meerdere "contactpersonen". De contactpersonen dienen werkzaam te zijn in de (zeer) grote bedrijven, van waaruit zij informatie verschaffen. Van de werkleidingscommissie wordt verlangd, dat zij met deze contactpersonen "een nauw contact" onderhoudt.

5) De werkleidingscommissie heeft verder tot taak de activiteiten van de werk-en bedrijfsgroepen in haar district te coördineren.

Tevens dient zij te bevorderen, dat in de grote bedrijven overgegaan wordt tot de vorming van bedrijfsgroepen en actiecomité's (zo mogelijk: per bedrijfsonderdeel), waarin leden van verschillende CPN-afdelingen en -districten samengebracht worden.

Meningsverschillen binnen de "Federatie van Vrije Socialisten"(FVS)

Het anarchistische blad "De Vrije Socialist", in mei 1971 ontstaan na de fusie tussen "De Vrije" en "Recht voor Allen", wordt samengesteld door een redactieraad, bestaande uit 7 permanente en een onbekend aantal roulerende leden. Ondanks de goede verwachtingen, die men van deze opzet schijnt te hebben gehad, functioneert deze raad kennelijk toch niet op voor iedereen bevredigende wijze.

Reeds in het derde nummer van het blad uitten enkele actieve anarchisten kritiek op de in hun ogen "elitaire" houding van de redactieraad. Zij wensten zo spoedig mogelijk een bijeenkomst te beleggen om dit probleem te bespreken.

Het volgende nummer van "De Vrije Socialist" bevatte een discussiestuk, waarin dezelfde personen onder de naam "Vegetaries Links" hun standpunten nog eens uitgebreid uiteenzetten en daarbij tot kritiek kwamen óók op de FVS zelf. Volgens hen zou de strategie van de Federatie van Vrije Socialisten in die zin moeten worden gewijzigd dat anarchisten zich zouden moeten associëren met acties van derden en daartoe in plaatselijke actiegroepen moesten werken. "De Vrije Socialist" zou zulke acties moeten begeleiden en eenvoudige doch doeltreffende en liefst provocatieve informatie moeten verschaffen; dit op een visueel aantrekkelijke manier teneinde zoveel mogelijk buitenstaanders te bereiken. Daarnaast zou er voor de insiders een "INFO-bulletin" moeten verschijnen, waarin theoretische problemen kunnen worden aangepakt. Beide bladen zouden een "open redactie" moeten krijgen, terwijl "De Vrije Socialist" beurtelings zou moeten worden samengesteld door een regionale groep.

De redactieraad was het bij monde van Albert LEDDER met deze ideeën niet eens en had tegen de voorstellen van "Vegetaries Links" met name enkele bezwaren van ideologische aard. Volgens LEDDER ontkende "Vegetaries Links" de potentiële macht van de arbeiders-klasse door te stellen dat de arbeiders "tot de behoudende elementen in onze hedendaagse samenleving behoren", en in verband daarmee met een soort "randgroepentheorie" te komen. De activiteiten van alle mogelijke actiegroepen-met of zonder deelname van anarchisten-zouden echter nooit tot omverwerping van het kapitalistische systeem kunnen

leiden, aangezien vrijwel alle actiegroepen binnen dit systeem werken en het systeem als zodanig niet aanvechten. Wel erkende hij, dat deelneming aan acties van dergelijke groepen zou kunnen inspireren tot een verdere anti-kapitalistische stellingname. De taak van de FVS en dus ook van "De Vrije Socialist" moest derhalve volgens LEDDER zijn: een anti-kapitalistische strategie te ontwikkelen en direct socialistische eisen te stellen. Er was in zijn ogen minder behoefte aan een "nieuwe kabouterkrant", dan aan een blad met een duidelijke anti-kapitalistische inhoud, aansluitend bij politieke discussies.

Nadat aldus de standpunten waren uiteengezet, werd besloten op 25 en 26 september 1971 te Appelscha een congres te beleggen ten-einde een poging te doen het dilemma op te lossen.

Zoals alle anarchistische bijeenkomsten verliep echter ook deze bijzonder rommelig en verward, mede als gevolg waarvan het naar buiten niet duidelijk werd in hoeverre men tot een beslissing was gekomen.

Wel kan men intussen stellen, dat dit fundamenteel verschil van mening inhoudt over de strategie van de FVS en de inhoud van het begrip "anarchist".

Er blijken dan ook thans twee stromingen te bestaan, die elkaar "utopisten" en "marxisten" noemen.

De "utopisten" (dit zijn practisch de aanhangers van "Vegetarisch Links") schijnen hun anarchistische denkbeelden op volstrekt individuele wijze waar te willen maken, door als het ware de huidige samenleving te "ontkennen" en door hun leefwijze zoveel mogelijk anarchistische ideeën tot uitdrukking te brengen, waarbij zij zo min mogelijk rekening houden met de bestaande machtsverhoudingen.

De "marxisten" daarentegen gaan uit van het axioma dat theorie en praktijk onverbreekelijk met elkaar verbonden zijn en willen trachten in een hechter verband, door scholing en organisatie (in basisgroepen) hun doel te bereiken. Waarschijnlijk zijn zij daarbij wel tegenstander van de leninistische opvattingen over de noodzaak van de vorming van een streng gedisciplineerde "voorhoede partij".

Daarnaast speelt nog de vraag of het gebruik van geweld principieel niet of in bepaalde omstandigheden wel toelaatbaar is.

Voorals J.SNOEYING, die overigens kennelijk tot de "marxisten" behoort is een voorstander van het gebruik van geweld. In een door hem opgesteld "konsept voor een anarchistische strategie" gaat hij er van uit dat de FVS op het standpunt dient te staan dat een "directe en gewelddadige botsing tussen de onderdrukkende bourgeoisie en het onderdrukte proletariaat onvermijdelijk is". De FVS moet er in zijn ogen derhalve naar streven een "anarchistische massabeweging" te vormen welke met succes de revolutie kan entameren. Een eerste aanzet hiertoe zou infiltratie in de fabrieken kunnen zijn om zodoende de klasstegenstellingen te verscherpen. (Hier komt zijn kritiek op "Vegetarisch Links" naar voren: Acties voor schone auto's en dergelijke verdoezelen juist de klasstegenstellingen, dus anarchistena dienen zich daarbij niet aan te sluiten.) SNOEYING meent overigens dat de FVS zich er nu al op moet voorbereiden te zijner tijd in de illegaliteit te gaan.

De meeste tegenstanders van het gebruik van geweld zijn in het kamp van de "utopisten" te vinden. Sommigen zijn principiële pacifisten; anderen voeren meer opportunistische motieven aan. ("Geweld speelt de kapitalisten in de kaart")

Tot een scheiding der geesten is het kennelijk nog niet gekomen, doch de mogelijkheid daartoe is bepaald zeer reëel aanwezig.

* *

De internationale aspecten van het vijfde congres van de Albanese arbeiderspartij

Inleiding

Toen CHROESTSJOW in mei 1959 een bezoek aan Albanië bracht, werd hij door de Albanese leiders luid geprezen. Eerste partijsecretaris HOXHA noemde hem de schitterende leider van de internationale communistische beweging, de leerling van de grote LENIN en de grote strijder voor de vrede. De vriendschap tussen de Sowjet-Unie en Albanië werd "sterker dan graniet en zo eeuwig als de Albanese bergen" genoemd. Dit betekende echter niet, dat er geen punten van wrijving waren; de Sowjet-toenadering tot TITO, begonnen in 1955, had in Albanië onrust veroorzaakt, de destalinisatie trof de Albanese leiders pijnlijk en zij hadden zich gestoten aan Sowjetmachinaties, die zij als inmenging in de binnenlandse aangelegenheden van Albanië beschouwden.

Toen CHROESTSJOW, als gast aanwezig op het 3e congres van de Roemeense communistische partij in juni 1960, een onverwachte poging deed om de CP-China te laten veroordelen, verzetten de Albanese leiders zich. Dit had mede tot gevolg, dat CHROESTSJOW onder de 81 delegaties die in november 1960 te Moskou confereerden, een document liet verspreiden, waarin de Albanese leiders beschuldigd werden van anti-Sowjetactiviteiten. HOXHA kritiseerde CHROESTSJOW nog heftiger dan de Chinezen en verliet de conferentie voortijdig.

Tijdens het in februari 1961 gehouden vierde Albanese partijcongres, sloten de delegaties uit Oost-Europa en de vertegenwoordigers van de communistische partijen van Frankrijk en Italië zich aan bij de Sowjetkritiek op de Albanese politiek, maar de Albanese kregen de steun van China. Kort voor het einde van het congres overhandigde de Sowjetdelegatie een scherpe nota aan de Albanese, maar deze bracht geen verandering in hun houding. Twee maanden later ondertekende KOSYGIN een brief, waarin de stopzetting van de Sowjethulp aan Albanië werd aangekondigd. China bleek direct tot hulp bereid; nog diezelfde maand sloten China en Albanië een handels- en kredietovereenkomst af en toen de Sowjetambassadeur in augustus naar Moskou teruggeroepen werd, waren in Tirana reeds Chinese specialisten gearriveerd om de taak

van de Russen over te nemen.

Op 30 september van hetzelfde jaar zei de Chinese ambassadeur tot zijn Albanese toehoorders: "Onze vriendschap is onoverwinnelijk en eeuwig en berust op het marxisme-leninisme en het proletarisch internationalisme".

In de rede, waarmee CHROESTSJOW op 17 oktober het 22e CPSU-congres opende, viel hij de CP-Albanië, dat voor dit congres niet was uitgenodigd, in het openbaar aan. Twee maanden later werden de diplomatieke betrekkingen verbroken.

Vijf jaar later, op het vijfde Albanese partijcongres (november 1966) bleek duidelijk, hoe groot de breuk in de communistische wereldbeweging inmiddels geworden was. De CPSU en de met haar verbonden partijen ontbraken, maar niet minder dan 31 marxistisch-leninistische partijen, partijtjes en groeperingen hadden een vertegenwoordiging naar Tirana gezonden. Zij konden worden verdeeld in twee groepen, de "echte" marxistisch-leninistische partijen met de CP-China aan het hoofd en de "centristen", die een middenpositie trachtten in te nemen: Noord-Korea, Roemenië, Japan en Noord-Vietnam.

HOXHA's congresrede was onverzoenlijk van toon; hij veroordeelde het moderne revisionisme, stelde de "heilige alliantie" van de Sowjet-Unie en de Verenigde Staten aan de kaak en spaarde vele andere landen zijn kritiek niet.

China, dat een zware delegatie onder leiding van KANG SHENG, plaatsvervangend lid van het politiek-bureau, had gezonden, werd uiteraard uitbundig geprezen. HOXHA preees de culturele revolutie en zei zo'n revolutie ook in Albanië nuttig te achten.

Wie mocht hebben gemeend, dat de aanwezigheid van zoveel partij-delegaties in Tirana zou leiden tot de vorming van een soort organisatorische band tussen hen, had het bij het verkeerde eind. Waarschijnlijk waren de verschillen tussen de aanwezigen daarvoor te groot.

Het zesde partijcongres

Het zesde Albanese partijcongres, dat op 1 november j.l. geopend werd, maakte duidelijk, dat er nog altijd een scherpe scheiding bestaat tussen de "ware" marxisten-leninisten, waartoe de Albanesen in de eerste plaats zichzelf en de Chinezen rekenen en de "schijn" marxisten, die gevonden worden in de Sowjet-Unie en de met de CPSU verbonden communistische partijen in de rest van de wereld.

Vele "echte" marxistisch-leninistische partijen hadden vertegenwoordigers naar het congres gezonden, maar de grootste van hen, de CP-China liet verstek gaan, omdat deze partij in 1969 voor haar negende congres geen buitenlanders uitgenodigd had en zij als consequentie hiervan ook geen delegatie naar andere congressen meende te kunnen zenden. Wel zonden de Chinezen een lang en waardierend telegram.

Onder de partijen en groeperingen, die vertegenwoordigers hadden gezonden, waren er 11 uit West-Europa, 1 uit Oost-Europa (de in Tirana gevestigde uiterst kleine CP-Polen onder leiding van Casimir MYAL), 6 uit Azië, 5 uit Zuid-Amerika, 2 uit Oceanië (Australië en Nieuw Zeeland) en 1 uit Afrika (Soedan). De meeste van deze partijen spelen in hun eigen land slechts een uiterst bescheiden rol. Van de in 1966 in Tirana aanwezige "centristen" was alleen Noord-Vietnam weer vertegenwoordigd; ook het Bevrijdingsfront van Zuid-Vietnam had een delegatie gezonden. Noord-Korea en Roemenië hadden ditmaal verstek laten gaan, en de wél aanwezige CP-Japan was een andere, dan die van 1966. De breuk in het socialistische kamp was dus nog iets meer geprononceerd.

Sprekende over de Sowjet-Unie, nam de eerste partijsecretaris geen blad voor de mond; wij zijn ervan getuige, aldus HOXHA, dat de revisionistische Sowjet-Unie verandert in een chauvinistische en neo-kolonialistische staat, die eenzelfde politiek voert als vroeger de Tsaren. Duidelijk bleek uit zijn woorden, dat de "barbaarse agressie" tegen Tsjechoslowakije in 1968 hem nog heel hoog zat.

De leer van de beperkte soevereiniteit of BREZHNEV-doctrine is een poging, imperialistische agressie en het recht van de sterkste te legitimeren, aldus HOXHA, die hierop liet volgen, dat in de eerste plaats strijd tegen het revisionisme nodig is, een

strijd, die echter nooit tot een goed einde gebracht zal kunnen worden, als men de huidige Sowjet-Unie niet beziet en behandelt als een imperialistische macht. Hij verweet opnieuw de twee super-mogendheden, de Sowjet-Unie en de Verenigde Staten, dat zij een alliantie gesloten hadden teneinde tezamen een sterke contra-revolutionaire macht te kunnen vormen, die strijdt tegen de verlangens van de volkeren naar vrijheid en socialisme, hetgeen zich duidelijk manifesteerde in Indo-China en het Midden - Oosten.

HOXHA noemde het echter onrealistisch alleen op dit samengaan te wijzen, want er bestaat tussen de supermogendheden ook veel naijver en er zijn veel tegenstellingen. Beide streven uiteindelijk naar elkaars vernietiging. Volgens HOXHA rust de verantwoordelijkheid voor de agressieve daden van de supermogendheden niet alleen op hun regeringen en volkeren, maar ook op de regeringen en volkeren van de landen die in militaire organisaties met de supermogendheden verbonden zijn. Hij hekelde in dit verband de volkeren van de Sowjet-Unie, Polen, de DDR, Bulgarije en Hongarije, die passief waren gebleven toen Warschau-pact-troepen Tsjechoslowakije binnenvielen. HOXHA verklaarde er trots op te zijn tot bondgenoten te hebben het grote Chinese volk, zijn communistische partij en de leider van die partij, MAO TSE-TOENG, de meest dierbare vriend van het Albanese volk :

De invloed van de Chinese volksrepubliek, de machtige burcht van revolutie en socialisme, werd bijzonderlijk belangrijk genoemd voor de groei en de toenemende kracht van de revolutionaire beweging in de gehele wereld. De triomf van de Grote Socialistische Culturele Revolutie in China vormt een bron van inspiratie voor de revolutionaire wereldbeweging.

HOXHA verweet de moderne revisionisten van het type CHROESTSJOV, dat zij de revolutionaire bewegingen veel kwaad hebben gedaan, maar beweerde dat de groei van de (echte) marxistisch-leninistische partijen in de laatste jaren onmiskenbaar is. Heden is er in bijna elk land ter wereld een (pro-Chinese) marxistisch-leninistische partij of beweging, die met toenemend succes aan de strijd deelneemt, aldus HOXHA.

Sprekende over de buitenlandse politiek van Albanië, zei hij dat het Albanese volk zich nauw verbonden voelt met het

Vietnamese volk en andere Indochinese volkeren en dat Albanië de rechtvaardige eis, dat Amerika zijn troepen terugtrekt, steunt. De Vietnamese strijders zouden hebben bewezen, dat een klein land een super-mogendheid kan verslaan.

Met Noord-Korea worden vriendschappelijke relaties onderhouden op basis van de principes van het marxisme-leninisme en proletarisch internationalisme. Met Egypte en de andere Arabische landen bestaan vriendschappelijke relaties, die in de toekomst nog zullen worden uitgebreid.

HOXHA constateerde, dat de betrekkingen met de Oosteuropese landen, die lid zijn van het Warschau-Pact waarmee Albanië in 1968 brak, slechter zijn geworden. De oorzaak hiervan lag in het feit, dat deze landen blinde volgelingen zijn van Moskou. Albanië zal echter altijd de vriend blijven van de volkeren van die landen, welke aan de huidige situatie geen schuld hebben. De Sowjetleiders hebben getracht de betrekkingen met Albanië te normaliseren, maar wij zullen niet in de kuil vallen, die zij voor ons gegraven hebben, riep HOXHA uit. De Albanese Volksrepubliek heeft belang bij echte vrede en veiligheid in Europa, in een realistische en rechtvaardige regeling van de problemen, die aan het einde van de tweede wereldoorlog ontstonden. Het verdrag echter, dat de Sowjet-Unie met de Duitse Bondsrepubliek gesloten heeft, roept nieuwe spanningen in Europa op, omdat uit het verdrag blijkt, dat Sowjetrevisionisten en Duitse revanchisten Europa hun hegemonie willen opleggen! Hoe kan men spreken over Europese veiligheid, als twee militaire blokken, de agressieve NATO, gedomineerd door de Amerikaanse imperialisten, en het Warschau-Pact onder leiding van de Sowjetrevisionisten, de volkeren van Europa onder de duim houden, vroeg HOXHA zich af. Het vraagstuk van de ontwapening werd volgens hem ter tafel gebracht door de super-mogendheden om de waakzaamheid van de volkeren te doen verslappen. Terwijl er over de hele wereld op lawaaijige wijze aandacht voor dit probleem wordt gevraagd, wordt er eindeloos over gedebatteerd en kunnen de super-mogendheden rustig doorgaan met bewapenen en het intensiveren van hun agressieve plannen.

Over de betrekkingen met de Balkanlanden was HOXHA bepaald positief. Een goede verhouding bestaat tussen Albanië enerzijds en Italië en Turkije anderzijds, terwijl dit jaar ook goede

betrekkingen werden aangeknoopt met Griekenland. Met name de vriendschappelijke betrekkingen met Roemenië noemde HOXHA van belang. Het Albanese volk steunt de strijd van het Roemeense volk voor de verdediging van zijn onafhankelijkheid en soevereiniteit tegen elke buitenlandse dreiging.

In een geest van goede nabuurschap ontwikkelen zich ook de betrekkingen met Joegoslavië, speciaal die op het gebied van handel, cultuur en toerisme. Ondanks grote ideologische verschillen willen de Albanese staatsrelaties met Joegoslavië verbeteren. Het Albanese volk wenst het Joegoslavische broedervolk vrijheid, onafhankelijkheid en soevereiniteit toe.

Wel werd het Joegoslavische "zelfbestuur-systeem" door HOXHA scherp aangevallen. Dit systeem, waarvan de aanhangers beweren, dat het een verbeterde uitgave is van authentieke marxistisch-leninistische ideeën, vindt waardering in de ogen van revisionisten in West- en Oost-Europa. De theoretische grondslagen deugen echter niet, zij zijn ontleend aan oude anarchosyndicalistische en Bukharinistische theorieën, die reeds door MARX en LENIN verworpen waren. De Joegoslavische revisionisten maakten een eind aan de collectivisatie, gaven het land aan de "kulaks" en hoopten met hun geld het land te industrialiseren. Daarnaast versnipperden zij het staatseigendom, dus het eigendom van het gehele volk, en maakten er "groepseigendom" van, hetgeen een nieuwe bourgeoisie deed ontstaan, die de teugels greep en thans over de arbeiders en de volkeren van Joegoslavië heerst. Zij beweerdgen, dat dit de methode was om bureaucratie en "étatisme" te voorkomen. Daar deze pogingen om het socialisme op te bouwen met behulp van het kapitaal van de eigen bourgeoisie uiteraard moesten mislukken, namen zij geld aan van Amerika en andere kapitalistische landen en deze domineren thans de nationale economie.

Een ander aspect van de Joegoslavische politiek is de massamigratie; honderdduizenden technici en specialisten verkopen hun arbeid thans in kapitalistische landen.

Deze scherpe kritiek heeft reacties uitgelokt in Joegoslavië, waar de pers er op wees, dat HOXHA Joegoslavië geen vrijheid, onafhankelijkheid en soevereiniteit kan toewensen en tegelijkertijd de basis aanvallen, waarop die vrijheid en onafhankelijkheid berust, m.a.w. op het "zelfbestuur-systeem".

Nog enkele punten uit HOXHA's rede verdienen de aandacht. In navolging van China menen de Albanezen, dat de huidige wereld zich ontwikkelt in de richting van revolutie en socialisme en dat een grote confrontatie tussen arbeiders en kapitaalbezitters aan de gang is. De basis van de revolutionaire beweging verbreedt zich; niet alleen arbeiders, ook boeren, kleine burgerij, intelligentsia en studenten beginnen deel te nemen aan revolutionaire acties.

Het ontbreken van een wetenschappelijke gefundeerde strategie en tactiek maakt de massabeweging in veel landen echter zwak; indoctrinatie en organisatie zijn bij het revolutionaire élan achtergebleven. Voor een deel is dit de schuld van de moderne revisionisten, die hun idealen hebben verloochend en die door hun opportunistische, anti-marxistische activiteiten (zij traden zelfs als stakingsbrekers op), het proletariaat ideologisch en politiek in verwarring hebben gebracht. Gewezen werd in dit verband op de groei van trotskistische en anarchistische stromingen die vooral merkbaar is in kringen van jeugdigen en intellectuelen, die ongeduldig hun utopieën willen verwezenlijken. Geprezen werden de arbeiders in Frankrijk, Italië, Spanje, Engeland en België in wier bewustzijn de positieve en negatieve ervaringen, die zij zich in schitterende gevechten verworven hebben, een onuitwisbare indruk nalieten.

Voor de arbeiders in de landen waar de revisionisten aan de macht zijn, is het voorbeeld van de Poolse arbeiders, die eind vorig jaar in opstand kwamen, stimulerend, meende HOXHA. Fel hekelde hij de anti-marxistische, door de Sowjet, Joegoslavische, Italiaanse en andere revisionistische partijen naar voren gebrachte stelling, dat zelfs niet-proletarische partijen en organisaties dragers kunnen worden van socialistische idealen en leiding kunnen geven in de strijd voor de verwerkelijking van deze idealen. De Sowjet leiders werd verweten, dat zij de dictatuur van het proletariaat en van de partij van het proletariaat hebben geliquideerd. Niet het proletariaat is in de Sowjet-Unie aan de macht, maar de bourgeois-revisionisten. Hun economische hervormingen hebben geleid tot een radicale verandering in de productieverhoudingen, er werd een organisatie en management opgebouwd, die het maken van winst tot uitgangspunt heeft. Decadentie en

degeneratie nemen toe, de geestelijke waarden van het socialisme worden vertrapt en de bourgeois-ideologie wordt de heersende ideologie. Het herstel van het kapitalisme in de Sowjet-Unie moest wel leiden tot een radicale verandering in de buitenlandse politiek: het proletarisch internationalisme werd vervangen door egoïsme en grote mogendheden chauvinisme, hetgeen weer tot een agressieve politiek leidde.

In zijn slotrede verklaarde HOXHA met nadruk, dat zijn land op twee fronten strijdt, zowel tegen de Verenigde Staten, als tegen de Sowjet-Unie. Waarnemers menen hierin een verkapte kritiek te horen op China, dat met beide "super-mogendheden" besprekingen voert. Zij wijzen er ook op, dat HOXHA wél opriep de werken van MARX, ENGELS en STALIN te bestuderen, maar zweeg over het denken van MAO TSE-TUNG.